

KALENDAR

Roden slikar plesačica

1834.: U Parizu se 19. srpnja 1834. rodio se Edgar Hilaire Germain Degas, francuski slikar, grafičar i kipar. Isprva je slikao historijske teme i portrete u ulju, a sedamdesetih godina počeo je raditi u pasteli i temperi. Kao crtača zanima ga prije svega pokret tijela, a prikazivao ga je točno i realistički. Na njega su posebno utjecali japanski drvoreci, ponajviše Utamaro i Hokusai.



zivio motive na trkalištima i u katalisti. Oko 1872. započeo je crtati i slikati plesačice. Snažan likovni izraz dostigao je poslije u prikazima ženskog akta u pastelu. Već 1874. i 1877. izlazio je s impresionistima, a poslije u Salonu. Izradio je i niz bakropisa, nekoliko litografija, a bavio se i sitnom plastikom. Jedan je od najizrazitijih predstavnika crtačke umjetnosti u drugoj polovici 19. stoljeća. Umrlo je u Parizu 1917. godine.

FRANCUSKO-PRUSKI RAT – 1870.: Car Napoleon III. objavio je rat Pruskoj, 19. srpnja 1870., što je kancelar Bismarck jedva dočekaao kako bi ubrzo ujedinjenje Njemačke. Već na početku rujna, Prusi su u velikoj bici kod Verduna odnijeli presudnu pobjedu i zarobili Napoleona III. Mjesec dana poslije, kod Metz-a se predala i francuska druga armija, te je francusko-pruski rat završen uvjerljivom pobjedom Pruske, koja je diktirala pobjednički mir. To je istodobno značilo ujedinjenje Njemačke.

Poletio prvi stabilan helikopter

1930.: Talijanski izumitelj Corradino d'Ascanio sagradio je prvu stabilnu letjelicu, koja se 19. srpnja 1930. podigla okomito u zrak na visinu od nekoliko metara i preletjela kilometar za pet minuta i 40 sekundi. Time počinje era helikoptera. Idejnu skicu takve letjelice, dao je 1488. prvi Leonardo da Vinci (na slici), zamisljajući okretanje zavojnih površina snagom ljudskim mišića. Tristo godina poslije Michael V. Lomonosov predložio je izradu letjelice s obrtnim krilima za podizanje meteoroloških instrumenata radi ispitivanje viših slojeva atmosfere. Tijekom devet-



naestog stoljeća mnogi su izumitelji razradivali ideje tih dvaju prethodnika. Tek je uvođenje benzinskoga motora na početku dvadesetog stoljeća omogućilo gradnju prvih helikoptera koji su ulijevali nadu da će se jednom riješiti i problem okomita uzdizanja. Najuspješniji su bili francuski konstruktori Louis Breguet, Louis Charles Richet i Paul Cornu. Od tada su konstruktori sve uspješniji: Sikorsky, Petroczy, Asboth... Stabilnost leta najuspješnije je riješio Nijemac Focke Wulf, koji je prvi konstruirao praktično uporabljiv helikopter (1936.).

BOJKOTIRANE OLIMPIJSKE IGRE – 1980.: U Moskvi su, 19. srpnja 1980., govorom Leonida Brežnjeva, otvorene 22. olimpijske igre. Na njima je sudjelovalo šest tisuća sportaša iz 80 zemalja, a 58 se zemalja pridružilo SAD-u u bojkotu zbog sovjetske invazije u Afganistanu.

Rasulo Mussolinijeva režima

1943.: Omrznuti Mussolinijev fašistički režim podrhtavao je ne samo zbog neposrednih udara snaga antihitlerovske koalicije, nego i zbog antifašističkih štrajkova i općeg nezadovoljstva naroda. Poraz u Africi, savezničko iskrcavanje na Siciliji, radnički nemiri i potpuna malodušnost armije potkopali su same temelje dugogodišnje fašističke vladavine.



gradanina – željeli su se izvući iz borbe koja nije obećavala ništa dobro. U posljednji trenutak, Hitler je pozvao svoga osovinskog saveznika na dogovor i nadugačko mu se raspričao o »pobjedi« koja će doći poslije krvavih borbi u Italiji i Rusiji, te zatražio stavljanje talijanskih armija pod njemačku komandu i oštar postupak prema kukavcima i dezerterima.

Dok su diktatori »dogovarali« obranu Italije na obroncima Dolomita, u zemlji je dvjema linijama tekla urota protiv fašističkog Ducea: prva kraljeva, u dogovoru s grupom generala, i ona starih fašističkih glavešina na čelu s Dinom Grandijem, koje su odlučile zaskočiti svoga dugogodišnjeg vođu na sastanku Velikoga fašističkog vijeća.

Kada je nekoliko dana kasnije Duce uhićen, omrznutom fašizmu nije bilo spasa: čitava državnostruktura raspala se kao kula od karata, a o ratu protiv saveznika više nije moglo biti ni govora.

Uzalud je Duce galamio s balkona palače »Valencija«. »Krvava žetva teških dana bit će nagrađena pobjedom. To je istina kao što je istina da je Bog pravedan i da je Italija besmrtna!«.

Nitko ga nije shvaćao ozbiljno, čak ni njegovi najbliži doglavnici. U općoj zbrci, kada se nije znalo što donosi iduću dan, fašistička Italija dobila je težak udarac: 19. srpnja 1943. jake formacije američkih bombardera prvi su put napale Rim i teško oštetile željezničku mrežu i aerodrome.

Gotovo svi – od najviših vojnih i političkih čelnika do posljednjega

Sve ono što nam odgoda veselje jest veliko zakašnjenje. (Ovidije)

Plijevljenje imena iz floridskih popisa

Database su učinili kako im je rečeno. I nije trebalo dugo, a 173.000 registriranih birača trajno je izbrisano s biračkih popisa. U Miami Dadeu, najvećem okrugu na Floridi, 66 posto uklonjenih birača bili su crnci. U okrugu Tampa crno je bilo 54 posto onih kojima je 7. studenoga 2000. uskraćeno pravo glasa.

Ali plijevljenje imena iz floridskih popisa nije bilo dovoljno za gđu Harris i njezin odjel. Još je osam tisuća Floridana izbačeno s biračkih popisa samo zato, jer je Database uzela pogrešan popis iz druge države, države koja je tvrdila da sva imena na tom popisu pripadaju nekadašnjim osudenicima koji su se u međuvremenu preselili na Floridu.

Lažan popis

Pokazalo se da su osudnici s toga popisa već bili odslužili svoje kazne i da su iznova stekli svoja biračka prava. A na popisu je bilo i onih koji su učinili samo prekršaje – poput pogrešnog parkiranja ili bacanja otpadka. Koja je to država pomogla Jebu i Georgeu šaljući na Floridu lažan popis?

Teksas.

Cijela je stvar smrdjela do neba, no američki su je mediji ignorirali. Tek je *British Broadcasting Corporation* (BBC) malo dublje zakopao po toj priči i u svom glavnom programu vijesti pustio petnaestominutne isječke u kojima su se otkrile sve gadne pojedinosti, a odgovornost za podvalu pronašli na samim vratima guvernera Jeba Busha.

Tužno je kad istinu o svojim vlastitim izborima moramo tražiti u zemlji koja nam je pet tisuća milja daleko. (Poslije su tu priču preuzeli i *Los Angeles Times* i *Washington Post*, no bila je slabo zamijećena.)

Takav napad na pravo glasa članova manjinskih zajednica bio je na Floridu tako širok da je obuhvatio i ljude kao što je Linda Howell.

Gluche uši

Linda je dobila pismo u kojem ju obavješuju da je kriminalka pa se, dakle, i ne mora truditi da

Na dan 7. studenoga 2000. godine, kada su crni Floridani u rekordnom broju pohrlili na birališta, mnogi su pred kutijama naišli na hladno odbijanje: »Ne možete glasovati.« U nekim okruzima u sirotinjskim četvrtima, birališta su bila debelo okružena policijom kako bi se svakoga s Jebova i Katherineina »popisa kriminalaca« odbilo od glasovanja

na dan izbora dode do birališta, jer će joj glasovanje biti zabranjeno. Problem je samo u tome što Linda Howell nije bila kriminalka; bila je izborna nadzornica za okrug Madison!

Ona i drugi mjesni izborni službenici pokušali su natjerati državu da ispravi propust, no njihovi su zahtjevi naišli na gluhe uši. Rečeno im je da bi se svatko tko ima prigovor na zabranu glasovanja trebao podvrgnuti uzimanju otisaka prstiju, a onda će država odlučiti je li ili nije kriminalac.

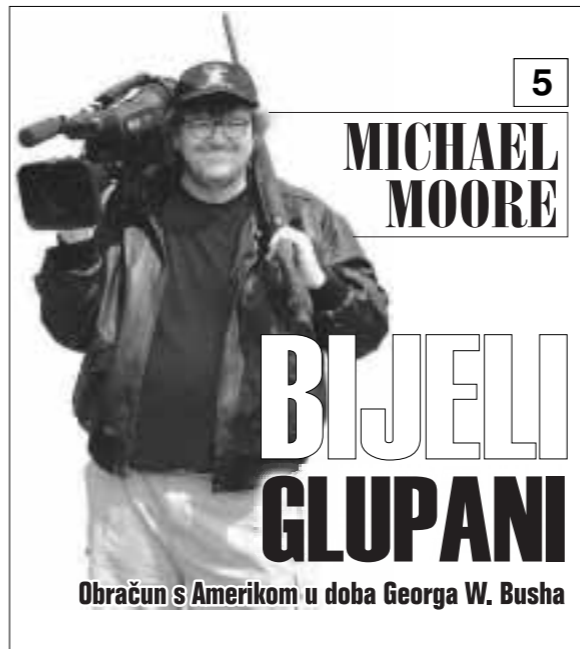
Na dan 7. studenoga 2000. godine, kada su crni Floridani u rekordnom broju pohrlili na birališta, mnogi su pred kutijama naišli na hladno odbijanje: »Ne možete glasovati.« U nekim okruzima u sirotinjskim četvrtima, birališta su bila debelo okružena policijom kako bi se svakoga s Jebova i Katherineina »popisa kriminalaca« odbilo od glasovanja.

Prijetnje uhićenjem

Stotine poštenih građana koji su pošli iskoristiti svoje pravo glasa, najviše u crnim i hispanoameričkim zajednicama, odbijeni su – a prijetilo im se i uhićenjem budu li prosvjedovali.

Na kraju će službeno Georgeu W. Bushu priznati da je na Floridi dobio 537 glasova više nego Al Gore. Može li se sa sigurnošću pretpostaviti da bi tisuće registriranih crnih i hispanoameričkih birača odbijenih na biralištima mogli dovesti do razlike da im se dopustilo glasovati – i da bi to Busha stajalo izbora? Nesumnjivo. U noći nakon izbora, nakon zatvaranja birališta, bilo je velike zbrke oko toga što se događa s prebrojavanjem glasova na Floridi. Na kraju je to odlučio čovjek koji je bio urednik vijesti o izborima na *Fox News Channelu*.

On je odlučio da *Fox* u eteru proglasi da je Bush pobijedio na Floridi pa



Obračun s Amerikom u doba Georgea W. Busha



U Miami Dadeu, najvećem okrugu na Floridi, 66 posto uklonjenih birača bili su crnci. U okrugu Tampa crno je bilo 54 posto onih kojima je uskraćeno pravo glasa

dakle i na izborima. I to je učinjeno. *Fox* je službeno proglasio Busha pobjednikom.

Otezanje sa zahtjevom

Ali u Tallahasseeu prebrojavanje glasova još nije bilo gotovo; agencija *Associated Press* oporno je tvrdila da je još prerano za proglašenje pobjednika. Ali kome trebaju reporteri kad igrate igru »sljedeći voduh« – koji je voda u ovom slučaju John Ellis, čovjek koji je bio glavni za *Fox*ovo praćenje izbora. A tko je John Ellis?

On je bratić Georgea W. i Jeba Busha. Kad je jednom Ellis objavio, a ostali nastavili za njim, više nije bilo povratka, a ništa nije bilo tako razorno za Goreove izgleda na pobjedu od iznenađenog dojma da je on taj

izvorima informacija – iako su njihovi izvjestitelji s terena oporno tvrdili da je još prerano za proglašenje pobjednika.

Mirna obitelj

Ono što od te večeri izbornoga dana nikad neću zaboraviti dogodilo se rano navečer kada su televizijske mreže najprije – ispravno – prikazale da je Florida pripala Goreu.

Kamere su se tada prebacile u neku hotelsku sobu u Teksasu. U njoj je sjedio George W. Bush sa svojim ocem, bivšim predsjednikom i majkom Barbarom. Činilo se da je stari hladan kao špricer, iako je sve govorilo da sinu pada zastor. Neki je reporter postavio pitanje mladome grmlju (Bush doslovno znači grm, prev) što misli o ishodu.

»Ja neću... priznati ništa glede Floride«, zagudio je Junior poluočekivano. »Znam da vi imate sve te prognoze, ali zapravo ljudi još broje glasove... Televizijske mreže proglašile su rezultate strašno prerano, a ljudi koji zapravo broje glasove vide to drukčije, pa...« Bilo je nešto čudno u toj ludoj noći praćenja izbornih rezultata.

Bushovi koji su se tako opušteno smiješili izgledali su poput mačje obitelji koja je upravu u kut stjerala jato kanarinaca – kao da znaju nešto što mi ne znamo.

Obavljen posao

I znali su. Znali su da su Jeb i Katherine svoj posao obavili već mjesecima ranije. Znali su da bratić John čvrsto drži utvrditi u *Fox*ovom izbornom središtu. Kada bi i sve propalo, još je stajala ekipa na koju bi se tata mogao osloniti: Vrhovni sud Sjedinjenih Država.

I, kao što svi znamo, upravo se to događalo

Povratak na mjesto zločina

Dobila sam i podršku, prije svega, od homoseksualnih skupina i među mladim rock glazbenicima. Iako sam postala kult u nekim krugovima, establishment me ipak izolirao. Mala početna naklada se ubrzo rasprodala, ali nisu bile tiskane nove knjige, jer se izdavačka kuća uplašila

zapravo učinila, bilo je povratak na mjesto zločina kako bih dobila presudu.

Isto kao i ludaci, narkomani, kriminalci i drugi stepski vukovi, u dubini sam srca zapravo htjela biti osuđena, uhvaćena, zavezana i izliječena. Lola je u to vrijeme ispred svoje majke stavljala, i u ovim redoslijedom, prijateljice, novac i baku.

Slobodoumna kakva sam bila, pustila sam je da ode i održavale smo vezu samo telefonom kako bih se uvjerala da nije zapala u neke gluposti s drogama ili dečkima. Baš kao i drugi tinejdžeri, sramila se svoga podrijetla i bombardirala me gomilom mišljenja o mojoj napadanoj knjizi.

Umjetnici moraju računati s tim da će biti neshvaćeni od svojih suvremenika, a primarno da će biti odbačeni od svojih po-



tomaka za vrijeme svog života. Smrt obično bude ona olakotna okolnost koja na kraju otopi mržnju i zavari izmučene obiteljske veze. Ali još nismo tamo i pomisao na smrt me baca u takvu groznu depresiju da moram potražiti antitijela protiv toga, dok zapisujem ovu potpu-

potvrdu koja sam ja zapravo perverzna stara baba. Visoka je ograda podignuta između mene i svih Joy Boysa u zemlji.

Stajala sam poput promrznoga, gladnog tigrića ispred ograde Roskilde i Hultsfred festivala, ne usudujući se pomiješati s tim živahnim mladuncima koji su bez strahotezurali po blatu i pokazivali svoja gola prsa i nove tetovaže. Na brzinu sam popila pivo u jednom od barova gdje su mladici kružili uokolo. Kupila sam torbe i majice marke »Stüssy« i »Catfish« koje sam onda dala Loli, samo da bih mogla malo gledati dečke koji su visjeli u tim dućanima. Uvijek iza tamnih naočala, hodala sam uokolo poput duha, poput liječena narkomana koji se vuče po Plattan kako bi se uvjerio da droge ipak još postoje.

U to mi je vrijeme pre-

ostao samo jedan prijatelj, mladi homoseksualac po imenu Klas. Barovi i restorani za homoseksualce su postali mjesto oaza i tamo sam upoznala dvije lezbijke koje su bile istog jadrnog godišta kao i ja. Bile su partnerice, a jedna je bila oplodena uz pomoć umjetne oplodnje i sada u visokoj trudnoći.

Ali to je nije sprečavalo da si popije koju čašicu ili tri, a jedne sam noći u lezbijском klubu »Cunt« i ja sama prešla granicu broja alkoholnih pića koje je moglo tijelo podnositi.

Jednom mi se činilo da sam okružena samo neodoljivim dugokosim dečkima (lezbijke često imaju taj mladenački muški stil) i napustila sam klub s jednom s kojom sam mnogo plesala te noći.

Nastavlja se u broju od ponedjeljka

Roman Unni Drougge »Isповijedi Helle Hell« upravo je objavljen u nakladi »Izvor« iz Zagreba (tel. 611 7714; izvori@izvori.com)

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sci dr. Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica u Zagrebu

Udisanje kemijskih sredstava javlja se u svim skupinama adolescenata

Nakon dulje zlorabe inhalacijskih sredstava dolazi do njihova taloženja u mijelinskoj ovojnici živaca koja je, većim dijelom, sastavljena od masnih stanica. Nakupljanje štetnih kemikalija ima posljednju razaranje mijelinske ovojnice

ljenje i ponašanje, ali i poremećajima ravnoteže i koordinacije pokreta.

Ponavljana i kontinuirana zloraba inhalacij-

skih sredstava za posljedica ima trajna i nepovratna oštećenja (neizlječiva) mozga. Nakon dulje zlorabe inhalacijskih

sredstava dolazi do njihova taloženja u mijelinskoj ovojnici živaca koja je, većim dijelom, sastavljena od masnih stanica. Naku-

pljanje štetnih kemikalija ima posljednju razaranje mijelinske ovojnice.

Kako mijelinska ovojnica služi za brže provo-

đenje živčanih impulsa, njezino razaranje usporava provođenje impulsa od jednog neurona do drugoga, pa je poremećena razmjena informacija u svim dijelovima mozga.

Šteta nastala udisanjem različitih sredstava može uzrokovati usporavanje ili potpuno zaustavljanje rada živčanih stanica u pojedinim dijelovima mozga. Znakovni koji upućuju na to da netko zlorabi inhalante: osip oko nosa ili usta; miris iz usta; ostaci sredstva na licu, rukama ili na odjeći;

nalaženje plastičnih vrećica u kojima je ukapano sredstvo, prazna pakiranja sredstva; rumenilo; nadutost; suženje očiju; iritacija grla, pluća ili nosa koja uzrokuje kašalj i začepljenje; mučnina; glavobolja. Ti simptomi mogu zahtijevati medicinsku intervenciju. Različita sredstva za udisanje su lako dostupna sredstva, te je nemoguće potpuno ih učiniti nedostupnima djeci. Važno je stoga upozoravati na toksičnost, kako akutnu tako i nakon dulje upotrebe.

Inhalanti su kemikalije koje stvaraju isparavanja što imaju psikoaktivni učinak. Adolescenti, posebno oni koji nemaju dosta novca za droge, iskušavaju udisati takve stvari.

Najčešće djeca u dobi od devet do dvanaest godina mogu početi zlorabiti takva sredstva. Zloraba obično ima vrhunac u adolescenciji. Roditelji moraju biti svjesni da se to javlja u svim socioekonomskim grupama adolescenata. Mnogi korisnici dolaze iz raspadnutih obitelji ili iz obitelji u kojima se javlja problem pijenja alkoholnih pića ili droga.

Također su mogući problemi u školi, na primjer, izbjegavanje nastave ili loše ocjene. Inhalacijska sredstva uzrokuju sljedeće akutne poremećaje na mozgu: poremećeno stanje svijesti, halucinacije, poremećaje ponašanja (agresivnost), pospanost, omamljenost i slično. Dugotrajni štetni učinci očituju se smanjenjem viših spoznajnih funkcija kao što su pamćenje, učenje, miš-